

5

Uimarantojen hygienia ja uimaveden laatu Helsingissä 2024

HEL 2024-013368 T 11 00 02

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päättää merkittä tiedoksi selvityksen uimarantojen hygieniasta ja uimaveden laadusta Helsingissä vuonna 2024.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat - palvelukokonaisuuden ympäristöpalveluiden ympäristöterveysyksikkö valvoo uimarantojen hygieniaa ja uimaveden laatua terveydensuojelulain (763/1994) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetusten (177/2008 ja 354/2008) mukaisesti.

Esittelijän perustelut

Uimakausi ja uimarannat

Ympäristöterveysyksikkö valvoi uimarantojen hygieniaa ja uimaveden laatua uimakauden (15.6.–31.8.2024) ajan.

Helsingissä on 26 yleistä uimarantaa, joista 12 on suuria yleisiä uimarantoja ja 14 pieniä yleisiä uimarantoja. Uimarantoja ylläpitävät Helsingin kaupungin liikuntapalvelut (25 rantaa) ja Helsingin seurakuntayhtymä (Mustasaaren uimaranta).

Suuret yleiset uimarannat ovat Aurinkolahti, Hietaranta, Iso Kallahti, Kallahdenniemi, Laajasalo, Lauttasaari, Marjaniemi, Munkkiniemi, Mustikkamaa, Pikkukoski, Rastila ja Tuorinniemi. Pienet yleiset uimarannat ovat Furuvik, Hevossalmi, Kivinokka, Mustasaari, Pakila, Pihlajasaari, Porvariskuninkaanpuisto, Puotila, Seurasaari, Suomenlinna, Tapaninvainio, Uunisaari ja Veijarivuori sekä uutena Palettilammen uimaranta, joka avattiin heinäkuussa 2024.

Uimavesivälitteiset epidemiat

Ilmastonmuutoksen seurauksena vesien lämpeneminen ja sateiden määrien lisääntyminen lisäävät uimavesivälitteisten epidemioiden riskiä uimarannoilla. Lisääntyvien sateiden myötä pintavalumien ja hulevesien määrät sekä jätevesien ylivuotojen riskit kasvavat. Kesäiset hellekaudet voivat tuoda mukanaan uimavesien laatuun liittyviä ongelmia, sillä esimerkiksi *Vibrio cholerae* -bakteerin aiheuttamien infektioiden ennustetaan lisääntyvän ilmaston lämpenemisen myötä merialueilla.

Ympäristöterveysyksikkö on varautunut uimavesivälitteisiin epidemioihin lisäämällä rantojen ylläpitäjien sekä kuntalaisten tietoisuutta epidemioiden ennaltaehkäisemisestä ja hygieenisestä käyttäytymisestä rannalla. Uimarantojen tarkastuksilla kiinnitettiin erityistä huomiota hule- ja jätevesien riskeihin.

Helsingissä ei ole toistaiseksi tullut tietoon yhtään uimarantaveden aiheuttamaa epidemiaa tai uimarantavedestä aiheutuneita infektioita. Yksittäisiä sairastapauksia on ilmoitettu terveydensuojeluvalvonnalle, ja niiden osalta on selvitetty uimarannan ylläpitäjän kanssa, onko rannalla ollut mahdollisia uimaveden laatuun vaikuttavia häiriötilanteita, ja onko muita mahdollisia sairastuneita tiedossa.

Tarkastukset uimarannoilla

Ympäristöterveysyksikkö teki uimakauden aikana terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset suunnitelluille uimarannoille. Tarkastuksilla kiinnitettiin erityistä huomiota uimarantojen hygieenisiin olosuhteisiin, kuten uimaranta-alueen puhtaanapitoon sekä omavalvonnan toteutumiseen. Huomiota kiinnitettiin myös mm. asiakkaille suunnattuun ohjeistukseen, opasteisiin ja tiedotteisiin.

Uimarantojen läheisiä hule- ja jätevesijärjestelyjä tarkasteltiin yhteistyössä kaupungin uimarantojen ylläpitäjän, rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden sekä Helsingin seudun ympäristöpalveluiden kanssa. Hulevesijärjestelyitä sekä muita riskitekijöitä uimaveden laadulle arvioitiin osalla uimarannoista myös ennen uimakautta, sulamisvesien aikaan tehdyillä katselmuksilla.

Tarkastuksilla havaittiin erityisen paljon puutteita opasteissa ja ilmoitustaulun tiedoissa. Myös wc-tilojen hygieniassa, uimarantojen yleisessä siisteydessä ja puhtaanapidon organisoinnissa sekä terveydensuojelulain mukaisen omavalvonnan toteutumisessa todettiin puutteita. Rantojen ylläpitäjille annettiin ohjeistusta omavalvonnan kehittämiseen ja epäkohdat kehoitettiin korjaamaan.

Uimarannalle johdettavien hulevesien osalta havaittiin puutteita yhdellä rannalla, ja lisäksi useammalla uimarannalla todettiin hulevesistä aiheutuvia selkeitä riskejä. Uimarantojen läheisten hulevesijärjestelyiden osalta jatketaan tarkempaa selvittelyä yhteistyössä kaupungin eri tahojen kanssa.

Veden hygieeninen laatu

Uimaveden hygieenistä laatua seurattiin näytteenoton avulla uimakauden ajan. Näytteistä määritettiin veden mahdollisesta ulosteperäisestä

saastumisesta kertovien suolistoperäisten enterokokkien ja Escherichia coli -bakteerien pitoisuudet. Pääsääntöisesti MetropoliLab Oy otti ja analysoi viranomaisnäytteet ostopalveluna, mutta myös ympäristöterveys otti uimakaudella poikkeuksellisen paljon uimavesinäytteitä aiempiin vuosiin verrattuna.

Uimavedestä otettiin kesän aikana kaikkiaan 167 näytettä, joista 156 oli keväällä laaditun näytteenottosuunnitelman mukaisia näytteitä. Suunnitelmallisten näytteiden tulosten ollessa huonoja otettiin uusintanäytteitä, kunnes vedenlaatu oli palautunut hyväksi. Marjaniemen, Pikkukosken sekä Palettilammen uimarannoilta otettiin lisänäytteitä veden laadun varmistamiseksi. Lisäksi Marjaniemen uimarannalta sekä sen läheisyydestä otettiin 91 projektinäytettä osana yhteistyöprojektia, joka toteutettiin Helsingin yliopiston kanssa.

Helsingin uimarantavedet olivat pääosin hygieeniseltä laadultaan hyviä. Merenrannoilla sijaitsevilta uimarannoilta otettiin kaikkiaan 136 näytettä (mukaan luettuna suunnitelmalliset näytteet, uusintanäytteet ja lisänäytteet), joista 4 % oli hygieeniseltä laadultaan huonoja. Vantaanjoen vedenlaatu oli hygieeniseltä laadultaan merenrantoja huonompaa. Vantaanjoen varren uimarannoilta otettiin kaikkiaan 24 näytettä, joista 13 % oli laadultaan huonoja.

Runsaiden sateiden vaikutus näkyi Vantaanjoen näytetuloksissa. Tosin sadetapahtumia oli viime kesänä suhteessa vähän, tai ne eivät vaikuttaneet näytehetkellä uimaveden laatuun. Molemmat runsaiden sateiden yhteydessä otetut näytteet olivat hygieeniseltä laadultaan huonoja, kun taas sateettomana aikana otetuista näytteistä 95 % oli hyviä. Runsaisten sateiden jälkeen näytetulos palautui Vantaanjoen varren uimarannoilla normaalille tasolle yhden uusintanäytteen jälkeen (keskimäärin 2 - 3 vuorokautta).

Palettilammen uimarannalla veden hygieeninen laatu oli hyvä kaikissa otetuissa näytteissä. Lammella esiintyi elokuun alussa kultalevää, joka aiheutti veteen lähinnä esteettistä haittaa, poikkeavaa hajua. Kultalevän määrä kuitenkin väheni uimakauden lopulla, eikä uimavedessä enää tuolloin todettu poikkeavaa hajua.

Sinilevän sekä jätteiden esiintyminen

Sinilevien, jätteiden, öljyjen ja muiden poikkeamien esiintymistä uimavedessä arvioitiin aistinvaraisesti näytteenottojen ja tarkastusten yhteydessä. Rantapelastajat ilmoittivat ympäristöterveyteen poikkeuksellista havainnoista tai runsaista sinileväesiintymistä.

Sinilevien määrä ja esiintyvyys uimarannoilla oli kesän aikana vähäistä. Tosin havaintoja tehtiin jo alkukesästä vesien lämmitessä loppukeväästä. Myös heinäkuun puolella välin havaittiin runsaita määriä sinilevää. Uimista suositeltiin vältettävän aina, jos sinilevää oli havaittu. Jätteitä, öljyä tai muuta poikkeuksellista ei rannoilla havaittu. Lintujen massakuolemia ei lintuinfluenssariskistä huolimatta havaittu.

Uimavesiluokitus

EU-lainsäädännön vaatimusten mukaan kunnan terveysuojeluviranomaisen tulee uimakauden päätyttyä arvioida ja luokitella yleiset uimarannat neljän edellisen uimakauden valvontatutkimusten perusteella.

Helsingin yleisten uimarantojen uimavesiluokitus päivitettiin uimakauden päätyttyä neljän uimakauden (2021–2024) vesinäytteiden perusteella. Marjaniemen uimarannan luokitus tehtiin ainoastaan uimakauden 2024 aikana otettujen näytteiden perusteella, sillä uimarannan luokitus nollattiin uimakauden 2023 jälkeen. Luokituksen nollaus oli mahdollista tehdä, kun uimarannalla ja sen valuma-alueella tehdyt selvitykset ja korjaavat toimet oli todettu riittäviksi ja uimaveden laadun parantuneen toimien jälkeen.

Uimarannat luokiteltiin erinomaisiksi (5), hyviksi (5) sekä tyydyttäväiksi (2). Yksikään ranta ei ollut uimakauden 2024 jälkeen luokassa huono. Tyydyttäväiksi rannoiksi luokiteltiin Rastilan ja Marjaniemen uimarannat. Pikkukosken uimarannan luokitus nousi hyväksi. Suurten yleisten uimarantojen uimavesiluokitukset vuosien 2015–2024 ajalta ovat liitteenä.

Uimisen välttämissuositukset uimavesiluokitukseen liittyen ja päästölähteiden selvitykset

Pikkukosken, Marjaniemen, Rastilan, Ison Kallahden, Aurinkolahden, Lauttasaaren ja Hietarannan rannoilla otettiin vesinäytteitä tihennetysti uimakaudella 2024, jolloin saatiin kattavampi kuva uimaveden laadusta. Uimakaudella ei tullut tietoon jätevedenpuhdistamoiden tai -pumppaamoiden ylijuoksutuksia uimarantojen läheisyydessä tai valuma-alueella, eikä Vantaanjoen yläjuoksulta.

Vantaanjoen varren uimarannat

Aiempina vuosina tehtyjen selvitysten perusteella on voitu osoittaa, että Vantaanjoen vedenlaatu huononee runsaiden sateiden yhteydessä. Tästä syystä uimakaudella 2024 Pikkukosken uimarannalla suositeltiin välttämään uimista runsaiden sateiden yhteydessä. Uinnin välttämissuositukset runsaiden sateiden aikaan koskivat myös Vantaanjoen varren pieniä yleisiä uimarantoja (Pakila ja Tapaninvainio).

24.10.2024

Uimakaudella 2024 Vantaanjoen valuma-alueen runsaiden sateiden yhteydessä varoitettiin meneillään olevasta lyhytkestoisesta saastumisesta Pikkukosken uimarannalla sekä ulkoliikunta -internetpalvelussa. Lyhytkestoisen saastumismenettelyn aikana otettu näyte voitiin korvata uusintanäytteellä.

Marjaniemen uimarannan saastelähdejäljitys

Syitä uimarantojen ajoittaisiin huonoihin näytetuloksiin tutkittiin ja pyrittiin ennaltaehkäisemään yhteistyössä rantojen ylläpitäjän, ympäristönsuojelun seuranta- ja -valvontayksikön, Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) sekä Helsingin yliopiston Elintarvikehygienian ja ympäristöterveyden osaston kanssa.

Marjaniemen uimarannan veden laatua tutkittiin tehostetusti yhteistyöprojektina Helsingin yliopiston kanssa. Uimarantaveden saastelähdejäljitysmenetelmän avulla selvitettiin mahdollisia uimaveden saastumista aiheuttavia tekijöitä uimavedeen liittyvien terveystaitojen riskinarvioinnin tueksi. Marjaniemen uimarannan läheisyyteen laskevan puron valuma-alueelta oli jo löydetty saastumislähteenä mm. ristikytkentä, jonka korjauksen jälkeen uimaveden laatu oli valvontanäytteiden perusteella parantunut.

Marjaniemen uimarannan uimavedestä analysoitiin uimaveden indikaattorien (*Escherichia coli* ja suolistoperäiset enterokokit) lisäksi uima-areiden terveystarvitarvinnissa käytettävien taudinaiheuttajamikrobien esiintymistä. Suurin osa näytetuloksista oli hyviä. Sateiden aikana uimavedeen johtuvat epäpuhtaudet vaikuttavat kuitenkin uimarannan veden laatuun. Marjaniemen uimarannalla on hulevesikaivo, ja on viitteitä siitä, että kaivon ylivuodot heikentävät uimarannan veden laatua.

Jatkotutkimuksiin valituista näytteistä analysoidaan valikoima mikrobiologisia saastelähteille tunnusomaisia geenimarkkereita. Tutkimusten tulokset valmistuvat myöhemmin ja niistä tullaan tiedottamaan. Marjaniemen uimarannalla sijaitseva hulevesikaivo on tyhjennetty ja huollettu, mutta hulevesien ohjaus uimarannan läheisyydessä on vielä syytä arvioida uudelleen.

Hallintatoimet uimakaudella 2025

Uimakaudella 2025 ei tulla antamaan koko uimakauden kestäviä uinninrajoituksia, mutta on syytä huomioida, että sateet voivat kaupunkialueilla vaikuttaa uimarantojen veden laatuun. Erityisesti veden laadun on todettu sateiden aikaan heikentyvän Vantaanjoen varren uimarannoilla, jossa viipymän valuma-alueelta uimarannalle on arvioitu olevan 2 - 3 vuorokautta.

24.10.2024

Asia/5

Marjaniemen uimarannalla olevan hulevesikaivon ylivuodot ovat todennäköisesti heikentäneet uimarannan veden laatua.

Hulevesien ohjaamiseen uimarantojen läheisyydessä tullaan kiinnittämään erityistä huomiota ja edellyttämään korjaavia toimia niiden osalta. Uimakaudella 2025 uimarantojen, joiden veden laadussa on ollut ajoittaisia ongelmia, uimaveden laatua tullaan seuraamaan tiheysti.

Tiedottaminen ja raportointi

Kolmen rannan uintirajoituksista tiedotettiin laajasti mediassa, internetissä ja kyseisillä rannoilla. Vesinäytetuloksista tiedotettiin kunkin uimarannan opastaululla koko uimakauden ajan. Kaikkien uimavesinäytteiden tulokset ja havainnot ovat edelleen nähtävillä Helsingin kaupungin internetsivuilla. Liikuntapalveluiden rantapelastajat päivittivät myös tehdyt sinilevähavainnot ulkoliikunta -internetpalveluun. Uimakauden ajan laadittiin tiedotteita sosiaaliseen mediaan ja poikkeavista tilanteista julkaistiin tarvittaessa lehdistötiedotteita.

Uimarantojen näytetulokset raportoitin lainsäädännön mukaisesti syyskuussa Etelä-Suomen aluehallintoviraston kautta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL), joka toimittaa raportin koko Suomen uimavesien laadusta Euroopan unionille.

Toimivalta

Hallintosäännön 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto toimii kunnan terveydensuojeluviranomaisena.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Sari Front, terveystieteiden tutkija, puhelin: 09 310 33249
sari.front(a)hel.fi

Liitteet

1 1. Uimavesiluokat 2015-2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano